

SPIS TREŚCI

Od Autorów	17
Część I	
Ochrona prawna – cele, przedmiot, formy	19
Rozdział 1	
PRAWA I WOLNOŚCI PRZEDMIOTEM OCHRONY PRAWNEJ	21
1.1. Prawa i wolności	21
1.1.1. Uwagi wstępne	21
1.1.2. Problem praw i wolności w Polsce (PRL i transformacja)	22
1.1.3. Prawa człowieka	24
1.1.4. Europejski system ochrony praw i wolności	27
1.1.5. Nowe standardy	30
1.2. Prawa i wolności w Konstytucji RP z 1997 r.	32
1.2.1. Zasady ogólne	32
1.2.2. Katalog	36
1.3. System organów ochrony prawnej	39
1.3.1. Rozumienie instytucji ochrony prawnej i jej rodzaje	39
1.3.2. Ochrona prawna <i>a priori</i> i <i>a posteriori</i>	41
1.3.3. Organy ochrony prawnej	41
1.3.4. Systematyka organów ochrony prawnej	42
1.3.4.1. Organy rozstrzygające	42
1.3.4.2. Organy kontroli legalności	44
1.3.4.3. Organy pomocy prawnej	45
1.3.4.4. Międzynarodowe organy ochrony prawnej	46
Część II	
Organy wymiaru sprawiedliwości	47
Rozdział 2	
ORGANIZACJA I ZASADY WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI	49
2.1. Uwagi wprowadzające	49
2.1.1. Pozycja ustrojowa sądów w systemie organów władzy państwowej	49
2.1.2. Władza sądownicza a wymiar sprawiedliwości	54

2.2. Konstytucyjne prawo do sądu	56
2.2.1. Ogólna charakterystyka prawa do sądu	56
2.2.2. Rzetelny proces sądowy	60
2.2.3. Prawo do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie	62
2.2.3.1. Skarga na przewlekłość postępowania	64
2.2.4. Zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego i zaskarżalności orzeczeń	66
2.3. Organizacja wymiaru sprawiedliwości	69
2.3.1. Rodzaje sądów	69
2.3.2. Sąd wyjątkowy i tryb doraźny	70
2.4. Zasada niezawisłości sędziowskiej	71
2.4.1. Istota niezawisłości	71
2.4.2. Gwarancje niezawisłości	73
2.5. Udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości (ławnicy)	77
2.5.1. Zakres i forma udziału	77
2.5.2. Kwalifikacje ławników	81
2.5.3. Wybór ławników	82
Rozdział 3	
SĄDY POWSZECHNE	85
3.1. Uwagi wprowadzające	85
3.1.1. Podstawy prawne	85
3.1.2. Właściwość sądów	86
3.2. Struktura sądownictwa powszechnego	88
3.3. Organizacja wewnętrzna sądów	89
3.3.1. Wydziały	89
3.3.2. Wydziały sądu rejonowego	90
3.3.3. Wydziały sądu okręgowego	91
3.3.4. Wydziały sądu apelacyjnego	92
3.3.5. Regulamin urzędowania sądów powszechnych	92
3.4. Organy sądów	95
3.4.1. Struktura organów w sądach powszechnych	95
3.4.2. Prezes sądu	95
3.4.3. Kolegium sądu	97
3.4.4. Dyrektor sądu	98
3.5. Samorząd sędziowski	99
3.5.1. Zgromadzenie ogólne sędziów apelacji	99
3.5.2. Zgromadzenie ogólne sędziów okręgu	100
3.5.3. Zebranie sędziów danego sądu	101
3.6. Nadzór nad działalnością administracyjną sądów	101
3.7. Sędziowie	104
3.7.1. Kwalifikacje	104
3.7.2. Powołanie	105
3.7.3. Ustanie stosunku służbowego	110
3.7.4. Stan spoczynku	110
3.8. Prawa i obowiązki sędziego	113
3.9. Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów i asesorów sądowych	116

3.10. Aplikacja sędziowska	121
3.10.1. Model szkolenia przyszłych kadr sędziowskich	121
3.10.2. Kwalifikacje i nabór aplikantów	121
3.10.3. Organizacja i przebieg aplikacji	122
3.11. Asesorzy sądowi	122
3.11.1. Cel asesury	122
3.12. Referendarze sądowi	126
3.12.1. Istota instytucji	126
3.12.2. Kwalifikacje i zatrudnienie	126
3.13. Asystenci sędziów	128
Rozdział 4	
SĄDY WOJSKOWE	131
4.1. Uwagi wstępne	131
4.2. Geneza i ewolucja sądownictwa wojskowego w Polsce	132
4.3. Podstawy prawne	133
4.4. Struktura sądownictwa wojskowego	134
4.5. Organy sądów wojskowych	134
4.6. Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych	136
4.7. Sędziowie	137
4.8. Odpowiedzialność dyscyplinarna	139
4.9. Udział czynnika społecznego	140
4.10. Właściwość sądów wojskowych	141
Rozdział 5	
SĄD NAJWYŻSZY	145
5.1. Geneza i ewolucja Sądu Najwyższego	145
5.2. Podstawy prawne	149
5.3. Struktura wewnętrzna Sądu Najwyższego	150
5.3.1. Izby w SN	150
5.4. Organy Sądu Najwyższego	152
5.4.1. Rodzaje organów	152
5.4.2. Pierwszy Prezes SN	152
5.4.3. Prezesi SN	155
5.4.4. Zgromadzenie Ogólne Sędziów SN i zgromadzenie sędziów izby SN	156
5.4.5. Kolegium Sądu Najwyższego	156
5.5. Sędziowie Sądu Najwyższego	157
5.5.1. Kwalifikacje	157
5.5.2. Procedura powołania	158
5.5.3. Wygaśnięcie stosunku służbowego	158
5.5.4. Stan spoczynku	159
5.5.5. Lawnicy SN	164
5.6. Właściwość Sądu Najwyższego	167
5.6.1. Zadania	167
5.6.2. SN jako sąd kasacyjny	167
5.6.3. Skarga nadzwyczajna	169
5.6.4. Pytania prawne do SN	171

5.6.5. Abstrakcyjne pytania prawne do SN	173
5.6.6. Postępowanie przed SN	174
Rozdział 6	
SĄDY ADMINISTRACYJNE	177
6.1. Powstanie i ewolucja sądownictwa administracyjnego w Polsce	177
6.2. Podstawy prawne	180
6.3. Zadania sądownictwa administracyjnego	180
6.4. Struktura sądownictwa administracyjnego w Polsce	182
6.4.1. Dwuszczeblowy system sądownictwa administracyjnego	182
6.4.2. Właściwość WSA	183
6.4.3. Właściwość NSA	184
6.5. Struktura i organizacja wojewódzkich sądów administracyjnych	184
6.5.1. Skład i organy WSA	184
6.5.2. Prezes sądu	185
6.5.3. Zgromadzenie ogólne	185
6.5.4. Kolegium sądu	186
6.6. Struktura i organizacja Naczelnego Sądu Administracyjnego	186
6.6.1. Skład i organy NSA	186
6.6.2. Prezes NSA	186
6.6.3. Zgromadzenie Ogólne Sędziów NSA	187
6.6.4. Kolegium NSA	187
6.6.5. Struktura wewnętrzna NSA	188
6.7. Sędziowie sądów administracyjnych	189
6.7.1. Status sędziów sądów administracyjnych	189
6.7.2. Kwalifikacje do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego WSA	190
6.7.3. Kwalifikacje do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego NSA	191
6.8. Asesorzy sądowi	191
6.9. Pojęcie sprawy sądownoadministracyjnej	192
6.10. Swoiste zasady postępowania sądownoadministracyjnego	193
6.10.1. Zasada niezwiązania granicami skargi	193
6.10.2. Zasada orzekania według stanu obowiązującego w dacie podjęcia zaskarżonego aktu lub czynności	194
6.10.3. Zasada dwuinstancyjności	194
Rozdział 7	
KRAJOWA RADA SĄDOWNICTWA	197
7.1. Wstęp	197
7.2. Geneza powołania Krajowej Rady Sądownictwa w Polsce	198
7.3. Europejska Sieć Krajowych Rad Sądownictwa	199
7.4. Pozycja Krajowej Rady Sądownictwa w systemie ustrojowym	201
7.5. Skład Krajowej Rady Sądownictwa – wybór członków i wygaśnięcie mandatu	202
7.6. Organy i tryb działania Krajowej Rady Sądownictwa	205
7.7. Kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa	207

Część III	
Trybunały	209
Rozdział 8	
TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY	211
8.1. Geneza Trybunału Konstytucyjnego	211
8.1.1. Sądownictwo konstytucyjne w Europie	211
8.1.2. TK w Polsce	215
8.2. Trybunał Konstytucyjny w latach 1982–1997	217
8.2.1. Podstawy prawne	217
8.2.2. Model TK	219
8.2.3. Kadencja i powoływanie składu TK	222
8.2.4. Orzecznictwo	224
8.2.5. TK w okresie transformacji ustrojowej	226
8.3. Pod rządami Konstytucji RP z 1997 r.: koncepcja i podstawy prawne	227
8.3.1. Pozycja i charakter TK w nowej Konstytucji	227
8.3.2. Kryzys konstytucyjny	233
8.3.3. Podstawy prawne – retrospekcja	240
8.3.4. Podstawy prawne – stan aktualny	244
8.4. Organizacja Trybunału Konstytucyjnego	246
8.4.1. Skład i organy TK	246
8.5. Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego	251
8.5.1. Wybór, kwalifikacje i status sędziów	251
8.6. Kompetencje Trybunału Konstytucyjnego	258
8.6.1. Zakres	258
8.6.2. Hierarchiczna kontrola norm	259
8.6.3. Skarga konstytucyjna	261
8.6.4. Pytanie prawne	262
8.6.5. Konstytucyjność celów lub działalności partii politycznych	263
8.6.6. Rozstrzyganie sporu kompetencyjnego	264
8.6.7. Stwierdzanie przeszkody w sprawowaniu urzędu Prezydenta RP	266
8.7. Postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym	267
8.7.1. Składy orzekające, wyłączenie sędziego, sędziego sprawozdawcy	267
8.7.2. Uczestnicy postępowania	270
8.7.3. Inicjowanie postępowania	270
8.7.4. Zasada skargowości i pisemności	271
8.7.5. Rozprawy i posiedzenia	272
8.7.6. Orzeczenia	272
8.8. Kancelaria i służby prawne Trybunału Konstytucyjnego	274
Rozdział 9	
TRYBUNAŁ STANU	277
9.1. Uwagi wprowadzające	277
9.2. Tradycje odpowiedzialności konstytucyjnej w Polsce	277
9.3. Podstawy prawne	281
9.4. Delikt konstytucyjny	281
9.4.1. Podmioty odpowiedzialności konstytucyjnej	281

9.4.2. Przedmiot odpowiedzialności konstytucyjnej – delikt konstytucyjny	282
9.5. Delikt karny	284
9.6. Charakter Trybunału Stanu	285
9.7. Skład Trybunału Stanu	286
9.7.1. Warunki wyboru członków	286
9.7.2. Niezawisłość	287
9.7.3. Gwarancje niezawisłości	287
9.8. Postępowanie w sprawie odpowiedzialności konstytucyjnej	289
9.8.1. Parlamentarne stadium postępowania	289
9.8.1.1. Wniosek wstępny	290
9.8.1.2. Postępowanie w Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej	291
9.8.1.3. Rozstrzygnięcie parlamentarne	293
9.8.2. Postępowanie przed TS	295
9.8.2.1. Przebieg postępowania przed TS	295
9.8.3. Postępowanie wykonawcze	298
9.9. Praktyka w III RP	298
Część IV	
Organy kontroli przestrzegania prawa	301
Rozdział 10	
PROKURATURA	303
10.1. Rys historyczny	303
10.2. Podstawy prawne	306
10.3. Charakter prawnoustrojowy	306
10.4. Zadania i czynności	308
10.4.1. Współdziałanie w wymiarze sprawiedliwości	310
10.4.1.1. Ściganie przestępstw	310
10.4.1.2. Udział w postępowaniu sądowym	312
10.4.1.3. Współdziałanie w nadzorze judykacyjnym SN	314
10.4.1.4. Udział w nadzorze penitencjarnym	314
10.4.2. Prokuratorska kontrola przestrzegania prawa (<i>sensu stricto</i>)	314
10.4.3. Badanie problematyki przestępczości oraz jej zwalczania i zapobiegania	315
10.5. Zasady organizacji i działania	317
10.5.1. Zasady organizacji	317
10.5.1.1. Jednolitość (niepodzielność)	317
10.5.1.2. Centralizm	317
10.5.1.3. Jednoosobowe kierownictwo	318
10.5.1.4. Hierarchiczne podporządkowanie	318
10.5.2. Zasady działania	321
10.5.2.1. Legalizm	322
10.5.2.2. Działanie z urzędu	322
10.5.2.3. Bezstronność	322
10.5.2.4. Współpraca z innymi organami władzy publicznej i organizacjami	322
10.5.2.5. Dewolucja	323
10.5.2.6. Substytucja	323
10.5.2.7. Indyferencja	323

10.5.2.8. Jednoosobowe wykonywanie czynności	323
10.6. Struktura prokuratury	323
10.6.1. Prokurator Generalny	324
10.6.2. Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym	327
10.6.3. Powszechnie jednostki organizacyjne prokuratury	329
10.6.3.1. Prokuratura Krajowa	329
10.6.3.2. Prokuratura regionalna	330
10.6.3.3. Prokuratura okręgowa	331
10.6.3.4. Prokuratura rejonowa	331
10.6.4. Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	332
10.7. Status prawny prokuratora	332
10.7.1. Warunki powołania	332
10.7.1.1. Aplikacja	334
10.7.1.2. Asesura	335
10.7.2. Niezależność	336
10.7.3. Gwarancje niezależności	337
10.7.3.1. Godne zachowanie	337
10.7.3.2. Niepołączalność	337
10.7.3.3. Oświadczenie majątkowe	338
10.7.3.4. Apolityczność	339
10.7.3.5. Immunitet	339
10.7.3.6. Uposażenie	341
10.7.3.7. Nieusuwalność	342
10.7.3.8. Odpowiedzialność dyscyplinarna i służbowa	344
10.7.3.9. Stan spoczynku	353
10.8. Asystenci prokuratorów	353
10.9. Samorząd prokuratorski	354
Rozdział 11	
NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI	357
11.1. Uwagi wprowadzające	357
11.2. Geneza i ewolucja	358
11.3. Najwyższa Izba Kontroli jako konstytucyjny organ państwa	362
11.3.1. Uwagi ogólne	362
11.3.2. Naczelny organ kontroli państwowej	362
11.3.3. Podległość Sejmowi	364
11.3.4. Kolegialność działania	368
11.4. Struktura i organizacja Najwyższej Izby Kontroli	369
11.4.1. Prezes NIK	369
11.4.2. Kolegium NIK	375
11.4.3. Pozostałe jednostki	377
11.5. Charakterystyka kontroli sprawowanej przez Najwyższą Izbę Kontroli	378
11.5.1. Uwagi ogólne	378
11.5.2. Podmioty objęte kontrolą państwową	379
11.5.3. Kryteria kontroli państwowej	383
11.6. Przebieg i skutki postępowania kontrolnego	385

Rozdział 12	
KRAJOWA RADA RADIOFONII I TELEWIZJI	389
12.1. Uwagi wprowadzające	389
12.2. Geneza i ewolucja	390
12.3. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji jako konstytucyjny organ państwa	392
12.4. Organizacja Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	396
12.4.1. Skład i tryb działania	396
12.4.2. Powoływanie członków KRRiT	397
12.4.3. Kadencja i odwoływanie członków KRRiT	398
12.4.4. Status członka KRRiT	402
12.4.5. Przewodniczący KRRiT	404
12.4.6. Odpowiedzialność konstytucyjna członków KRRiT	406
12.5. Zadania (funkcje) Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	407
12.6. Kompetencje prawotwórcze Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	409
Rozdział 13	
RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH	411
13.1. Uwagi wprowadzające	411
13.1.1. Geneza i istota instytucji ombudsmána	411
13.1.2. Geneza i ewolucja instytucji RPO w Polsce	412
13.1.3. Podstawy prawne	413
13.2. Funkcje i kompetencje Rzecznika Praw Obywatelskich	413
13.2.1. Działania RPO w sprawach indywidualnych	414
13.2.2. Działania RPO w sprawach generalnych	417
13.2.2.1. Działania RPO w zakresie tworzenia prawa	417
13.2.2.2. Działania RPO w zakresie stosowania prawa przez organy administracji publicznej	417
13.2.2.3. Udział RPO w postępowaniu sądowym	418
13.2.2.4. Działania RPO w zakresie kontroli konstytucyjności prawa	419
13.3. Informacja Rzecznika Praw Obywatelskich o działalności i stanie przestrzegania wolności i praw	421
13.4. Status ustrojowy Rzecznika Praw Obywatelskich	422
13.4.1. Warunki powołania	422
13.4.2. Niezawisłość i niezależność	423
13.4.3. Gwarancje niezawisłości	423
13.4.3.1. Nieodwoływalność	423
13.4.3.2. Odpowiedzialność RPO przed Sejmem	424
13.4.3.3. Niepołączalność	424
13.4.3.4. Apolityczność	424
13.4.3.5. Immunitet	425
13.5. Organizacja	427
13.6. Praktyka	427
Rozdział 14	
RZECZNIK PRAW DZIECKA	429
14.1. Uwagi wprowadzające	429
14.1.1. Geneza instytucji RPD w Polsce	429

14.1.2. Podstawy prawne	430
14.2. Funkcje i kompetencje Rzecznika Praw Dziecka	430
14.2.1. Działania RPD w sprawach indywidualnych	431
14.2.2. Działania RPD w sprawach generalnych	432
14.3. Informacja Rzecznika Praw Dziecka o działalności i stanie przestrzegania praw dziecka	433
14.4. Status ustrojowy Rzecznika Praw Dziecka	434
14.4.1. Warunki powołania	434
14.4.2. Niezależność	435
14.4.3. Gwarancje niezależności	436
14.4.3.1. Nieodwoływalność	436
14.4.3.2. Niepołączalność	437
14.4.3.3. Apolityczność	437
14.4.3.4. Immunitet	437
14.5. Organizacja	439
14.6. Praktyka	440
Część V	
Ochrona prawna w prawie międzynarodowym i Unii Europejskiej	441
Rozdział 15	
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA	443
15.1. Uwagi wprowadzające	443
15.1.1. Rada Europy	443
15.1.2. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności	444
15.1.3. Utworzenie ETPCz	445
15.1.4. Podstawy prawne	446
15.2. Organizacja Trybunału	446
15.2.1. Kierowanie Trybunałem	446
15.2.2. Zgromadzenie plenarne	448
15.3. Status sędziego	449
15.3.1. Kwalifikacje kandydata na sędziego	449
15.3.2. Wybór sędziów	449
15.3.3. Kadencja i odwołanie	450
15.3.4. Wymogi sprawowania urzędu	451
15.4. Właściwość Trybunału	453
15.4.1. Skargi indywidualne	453
15.4.1.1. Podmiot skarżący, przedmiot skargi i państwo, przeciwko któremu możliwe jest wniesienie skargi indywidualnej	453
15.4.1.2. Wymogi dopuszczalności skargi	454
15.4.2. Sprawy międzynarodowe	458
15.4.3. Opinie doradcze	459
15.5. Postępowanie przed Trybunałem	460
15.5.1. Zasady postępowania	460
15.5.2. Skład jednego sędziego	462
15.5.3. Komitety trzech sędziów	462
15.5.4. Izby siedmiu sędziów	463
15.5.5. Wielka Izba siedemnastu sędziów	464

15.5.6. Obowiązek państw współpracy z Trybunałem	464
15.5.7. Środki tymczasowe	465
15.5.8. Interwencja strony trzeciej	465
15.5.9. Skreślenie skargi z listy	466
15.5.10. Rozpatrzenie sprawy	466
15.5.11. Dochodzenie i ustalenia faktyczne	466
15.5.12. Możliwość zrzeczenia się właściwości	467
15.5.13. Polubowne załatwienie sprawy	467
15.5.14. Jednostronne oświadczenie	468
15.6. Wyroki	468
15.6.1. Ostateczność wyroku	468
15.6.2. Moc obowiązująca	469
15.6.3. Słuszne zadośćuczynienie	470
15.6.4. Procedura wyroku pilotażowego	471
15.6.5. Wykonanie wyroku	474
15.6.6. Wniosek o interpretację wyroku	475
15.6.7. Wniosek o rewizję wyroku	475
15.7. Praktyka	476
15.7.1. Ogólna aktywność	476
15.7.2. Wpływ orzecznictwa ETPCz na państwa członkowskie Rady Europy	476
Rozdział 16	
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ	479
16.1. Uwagi wprowadzające	479
16.2. Rola Trybunału Sprawiedliwości w porządku prawnym Unii Europejskiej	481
16.3. Skład i organizacja Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	486
16.3.1. Trybunał Sprawiedliwości	486
16.3.1.1. Skład	486
16.3.1.2. Prezes i wiceprezes oraz zgromadzenie ogólne	488
16.3.1.3. Składy orzekające	488
16.3.1.4. Rzecznicy generalni	490
16.3.1.5. Sekretarz	490
16.3.2. Sąd	491
16.3.2.1. Skład	491
16.3.2.2. Organizacja wewnętrzna	492
16.4. Kompetencje Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	492
16.4.1. Pytania prejudycjalne	493
16.4.1.1. Przedmiot pytań prejudycjalnych	493
16.4.1.2. Pojęcie sądu krajowego, jego uprawnienia i obowiązki	494
16.4.1.3. Moc wiążąca orzeczeń prejudycjalnych	496
16.4.1.4. Problem oceny zgodności prawa krajowego z prawem Unii w trybie prejudycjalnym	497
16.4.2. Skargi o stwierdzenie nieważności aktów prawa Unii	498
16.4.2.1. Akty podlegające zaskarzeniu	498
16.4.2.2. Podmioty mające legitymację do wniesienia skargi	499
16.4.2.3. Podstawy skargi	500
16.4.2.4. Termin na wniesienie skargi	501

16.4.2.5. Skutki stwierdzenia nieważności aktu	501
16.4.2.6. Skarga na zaniechanie	502
16.4.2.7. Zarzut bezprawności	503
16.4.3. Skargi o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego	503
16.4.3.1. Pojęcie uchybienia	504
16.4.3.2. Tryb postępowania	505
16.4.3.3. Stwierdzenie uchybienia i obowiązki państwa członkowskiego	506
16.4.3.4. Sankcje	506
16.4.4. Pozostałe kompetencje TSUE	507
16.4.5. Środki dochodzenia roszczeń opartych na prawie Unii	508
16.5. Właściwość Trybunału Sprawiedliwości i Sądu. Odwołania	509
16.5.1. Podział kompetencji między TSUE a Sądem	509
16.5.2. Odwołania	510
16.6. Postępowanie	511
16.6.1. Reżim językowy	512
16.6.2. Reprezentacja stron	512
16.6.3. Wszczęcie sprawy	513
16.6.3.1. Skargi bezpośrednie	513
16.6.3.2. Wnioski prejudycjalne	513
16.6.3.3. Odwołania	514
16.6.3.4. Wnioski o opinię	514
16.6.4. Przebieg postępowania	515
16.6.5. Środki tymczasowe	516
16.6.6. Orzeczenia	517
16.7. Statystyki sądowe	518
Rozdział 17	
EUROPEJSKI RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH	521
17.1. Geneza	521
17.2. Podstawy prawne	522
17.3. Status ustrojowy	522
17.3.1. Warunki wybieralności	522
17.3.2. Kadencja	522
17.3.3. Niezależność	524
17.3.4. Sposób działania	525
17.4. Zadania	527
17.4.1. Rozpatrywanie skarg. Dopuszczalność skargi	527
17.4.2. „Niewłaściwe administrowanie” jako przedmiot kontroli Rzecznika	528
17.4.3. Formalne wymagania skargi	529
17.4.4. Postępowanie w sprawie skargi	530
17.4.4.1. Wstępne rozpatrzenie skargi	530
17.4.4.2. Podjęcie dochodzenia w sprawie skargi	530
17.4.5. Skutek rozpatrzenia skargi	532
17.4.6. Wystąpienia	533
17.5. Rzecznik a inne organy UE i rzecznicy krajowi	533
17.6. Praktyka	534

Rozdział 18

EUROPEJSKA KOMISJA NA RZECZ DEMOKRACJI PRZEZ PRAWO (TZW. KOMISJA WENECKA)	535
18.1. Uwagi wprowadzające	535
18.2. Podstawy prawne	536
18.3. Zadania	536
18.4. Członkostwo	537
18.5. Organizacja	538
18.6. Formy działania	539
18.6.1. Opinie indywidualne	539
18.6.2. Opinie generalne	540
18.6.3. <i>Amicus curiae</i>	540
18.7. Moc prawna opinii	541
18.8. Praktyka	542
Bibliografia	545
Noty o autorach	565